

Kako je maršal vodio bitku sa epidemijom

Autor Administrator

Thursday, 10 December 2020

Zadnja Promjena Sunday, 21 March 2021

Te 1972. godine, Josip Broz Tito spremao se da proslavi jubilarni 80. rođendan, a sa njim se za slavlje 25. maja spremala èitava Jugoslavija. Televizija Beograd je te godine pokrenula svoj Drugi program i to u boji. Ipak, prvi potvrđeni sluèaj velikih boginja, za koje se u Jugoslaviji verovalo da su iskorenjene, zapretio je da pokvari mnoge planove, kako Titu, tako i Jugoslovenima. "Tito nije imao potrebu da se bori za glasove - nijednom se nije pojavio na televiziji tokom epidemije. To je gospodski ostavio drugima, a svakako se nije ponižavao da nosi vakcine po Novom Pazaru ili kojekuda", priseæa se epidemiolog Zoran Radovanoviæ, jedan od onih koji se borio sa najveæom jugoslovenskom epidemijom. Do 19. maja 1972. godine, kada je iz bolnice izašao poslednji oporavljeni pacijent, trajala je epidemija variole vere. Èest dana kasnije, na stadionu Jugoslovenske narodne armije - današnji stadion Fudbalskog kluba Partizan - održano je tradicionalno obeležavanje Dana mladosti. Medijska slika epidemije Jakša Kekiæ upisao je 1971. godine Pravni fakultet i u proleæe naredne godine sve je delovalo spremno za drugi semestar prve akademske godine. Njegov otac Jovan bio je jedan od najcenjenijih novinara tadašnje Televizije Beograd. "Tada je sa emitovanjem poèeo Drugi program Televizije Beograd, a moj otac je radio informativnu emisiju 24 èasa. To je bila jedina informativna emisija na tom kanalu, a sve je emitovano u boji", priseæa se Kekiæ, kasnije i sam novinar. Kekiæ kaæe da je epidemija postala centralna tema emisije njegovog oca. "Svake veèeri, on je imao vanredne emisije koje su trajale pola sata - sat. Kao gosti su dolazili ministri, lekari - taèno se znalo ko dolazi, država je to određivala i niko od njih nije mogao da odbije da gostuje." Prema podacima Radio-televizije Srbije, naslednice nekadašnje Televizije Beograd, prva informacija o pojavi variole objavljena je u centralnom Dnevniku èak sedam dana nakon što je sluèaj potvrđen. RTS navodi da je javnost potom sve do 15. aprila svakodnevno obavestavana o širenju boginja, kada su informacije svedene na sporadiène. Podaci Televizije Beograd govore da je u emisiji "24 èasa" novinar Jovan Kekiæ jedini saopštio ime preminulog obolelog Novopazarca, a njegov sin danas navodi da su ljudi tada imali potpuno drugaèiji odnos prema onome što država saopštio. "Nemojte oèekivati da je u medijima 1972. godine bilo vlasti i neke opozicije - prenosilo se ono što je država, odnosno Komunistièka partija govorila. Samim tim, lakše se sprovodilo ono što je država nameravala." Epidemiolog Radovanoviæ kaæe da je informisanje bilo usmereno na ono što je i lekarima bilo kljuèno. "Informacije su bile dozirane i višestruke usmerene na proces vakcinacije - gde i kada stiæu vakcine, gde se nalaze vakcinalni punktovi. Bile su to informacije koje su smirivale javnost jer je osnovno bilo - vakcinisati." Televizija Beograd je 9. aprila 1972. godine objavila da je milion i 700 hiljada građana u Beogradu revakcinisano protiv velikih boginja. Titove veštine komunikacije "On je bio èovek koji je znao s ljudima" - ovom reèenicom Josipa Broza Tita opisuje Ivo Goldšajn, hrvatski istorièar. "Svedoci i memoaristi navode njegovu bitnu karakteristiku, koju današnji politièari èesto nemaju - znao je da sluša druge ljude i to mu je bio obrazac ponašanja. Èak je i u poznim godinama znao da kratkim govorom otvori sastanak, a onda da dugo vremena, èak i satima, pažljivo sluša sagovornike, pa èak i postavlja potpitanja." I ono što se danas èesto moæe èuti - pozivanje politièara na "mišljenje struke" prilikom donošenja kljuènih odluka - donekle se moæe pronaæi u Titovoj biografiji. "Neke strateške odluke su bile njegove, poput postavljanja strateških ciljeva posleratne modernizacije - industrijalizacija, urbanizacija, elektrifikacija, i drugi, ali konkretni projekti na terenu bili su uglavnom u rukama struènjaka. "Limitirana demokratizacija i liberalizacija koju je inicirao poèetkom pedesetih omoguèila je struènjacima da se èuju, kao što je otvorila i izvesni prostor za preduzetnièke inicijative i u društvu i u nauci." Goldšajn, autor jedne od najobimnijih savremenih biografija Josipa Broza koju potpisuje zajedno sa ocem Slavkom, kaæe da se Tito susreo sa problemom u komunikaciji sa javnošću onog trenutka kada su stasavale prve generacije koje se nisu borile u Drugom svetskom ratu. "Televizija je bila novi medij u Titovoj komunikaciji sa javnošću i iskoristio ju je veæ 1968. godine kada je oèinskim govorom smirio bunt studenata, samo nekoliko dana posle De Gola koji je to isto uèinio u Francuskoj. "Ali to je na neki naèin bila labudova pesma - Tito, kako su godine prolazile, imao je sve manje pravog kontakta sa javnošću zbog svojih godina, kao i zbog reboljevizacije svoje politike poèetkom sedamdesetih 20. veka kada su se od njega distancirali neki intelektualni krugovi, ponajviše u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, a deo naroda percipirao ga je kao predvodnika elite otuðene od stvarnog života", zakljuèuje Goldšajn. Dan mladosti koji se nije mogao propustiti Kako se bliæila druga polovina maja, a vakcinacija uspešno tekla širom Jugoslavije, bilo je jasno da se epidemiološka situacija popravlja. Poslednji oboleli je 19. maja 1972. godine otpušten iz beogradske klinike, dok je potvrđena smrt 40 pacijenata. "Tito se uopšte nije pojavljivao u medijima da govori o epidemiji, umesto njega su to èinili resorni ministri, sekretari, državno-partijski sluæbenici. "Nije se pojavio ni na poèetku, a ni na kraju - ni da proglaši kraj epidemije", kaæe novinar Jakša Kekiæ. Nepunu sedmicu posle otpusta poslednjeg izleèenog pacijenta, na stadionu JNA održan je masovni skup kojim je tradicionalno obeleæavan Titov rođendan. Jugoslovenski lider primio je štafetu iz ruku radnika iz Bihaæa Branka Mandiæa. Štafeta je te godine krenula sa Iriškom; kog venca kod Novog Sada 15. aprila, na dan koji se u izvorima Radio-televizije Srbije navodi baš kao datum kada su informacije o epidemiji postale reðe i uglavnom su govorile o normalizaciji situacije. U radu Dimitra Grigorova o štafeti mladosti, kada se govori o 1972. godini, ne postoji nijedan podatak koji ukazuje da su pripreme i realizacija prenošenja štafete na bilo koji naèin bili ugroæeni epidemijom zbog koje su bili zabranjeni masovni skupovi. Ni sam scenario sveèanosti ne osvraæe se na savladanu bolest veæ je u centru paænje bio Titov jubilarni rođendan, a Grigorov navodi da je cilj zakljuèene sveèanosti bio da simbolizuje stvaralaštvo, misli i oseæanja svih mladih ljudi u

našoj zemlji". Ipak, najveæa novina te epidemijske godine bila je televizijska - prenos sleta je prvi put realizovan u boji. Da li je Tito vakcinisan „Nije bilo javnih podataka da li je vakcinisan, ali ja pretpostavljam da jeste jer je on bio veoma oprezan èovek. O tome su donosili odluku i njegovi lekari, pa sam ja skoro uveren da je vakcinisan jer je to bilo u njegovom interesu. Rizik je u njegovom sluèaju bio mali, ali postojala je moguænost da neko od onih koje prima bude u poslednjem danu inkubacije", kaæe epidemiolog Zoran Radovanoviæ. Aleksandar Miladinoviæ BBC Serbian 4.5.2020.

<https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-52524746>

#JosipBroTito #Jugoslavija #Yugoslavia